

نقش ابعاد شخصیتی هگزاگو در پیش بینی جهت گیری اجتماعی و خودبازبینی زنان

آذر کیامرثی^{۱*}

زهرا سهرابی^۲

دکتر نادر حاجلوی^۳

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش ابعاد شخصیتی هگزاگو در پیش بینی جهت گیری اجتماعی و خودبازبینی زنان بود. به همین منظور ۲۵۰ زن به صورت داوطلبانه انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش عبارتند از: مقیاس های شخصیتی هگزاگو، جهت گیری بین فردی و خود نظارتی. طرح پژوهشی از نوع همبستگی بوده و جهت تحلیل داده ها از ضریب پیرسون و رگرسیون استفاده شد. نتایج نشان می دهد که برخی از ابعاد شخصیتی هگزاگو با جهت گیری اجتماعی و خود بازبینی رابطه معنادار وجود داشته و نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری نشان داد که به ترتیب ابعاد برون گرایی، صداقت-تواضع، تهییج پذیری و گشودگی به تجربه قوی ترین پیش بینی کننده های جهت گیری اجتماعی و ابعاد تطابق پذیری، صداقت-تواضع، باوجدان بودن، تهییج پذیری و گشودگی به تجربه قوی ترین پیش بینی کننده های خود بازبینی بودند.

واژه های کلیدی: هگزاگو، جهت گیری اجتماعی، خود بازبینی

۱. دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل، هیئت علمی گروه روانشناسی، اردبیل، ایران. (نویسنده مسئول)

۲. دانشگاه محقق اردبیلی، دانشجوی دکتری روانشناسی، اردبیل، ایران.

۳. دانشگاه محقق اردبیلی، دانشیار گروه روانشناسی، اردبیل، ایران.

مقدمه

شخصیت جنبه‌ای از زندگی انسان است که امکان پیش‌بینی رفتار فرد را در موقعیت‌های معین فراهم می‌سازد. تعاریف مختلفی از شخصیت ارائه شده است اما تعریف واحدی که مورد قبول اکثریت است، شخصیت را الگوهای معینی از رفتار و شیوه‌های تفکر در نظر می‌گیرد که تعیین‌کننده چگونگی سازگاری فرد با محیط اطراف خود است (اتکینسون، اتکینسون، اسمیت، بم، نولن-هاکسما، ۲۰۰۲). شناخته شده و پرکاربردترین مدل کاربردی در مطالعات در زمینه شخصیتی، مدل پنج‌عامل بزرگ شخصیت مک کری و کاستا می‌باشد. اما با این وجود، غالباً قدرت پیش‌بینی این مدل در رفتارها و نگرش‌های خاصی ضعیف برآورد می‌شود (پانونو آشتون، ۲۰۰۱). اخیراً مطالعات فرهنگی مربوط به ساختار شخصیت در فرهنگها و زبانهای مختلف، شواهدی در حمایت از چارچوب شش بعدی ساختار شخصیت به نام هگزاکو گردآوری کرده‌اند (آقابابایی و ارجی، ۲۰۱۴). آشتون و لی^۲ شش بعد شخصیتی نسبتاً متفاوت از مدل پنج‌عامل بزرگ شخصیت، به نام هگزاکو^۳ مطرح کردند که شامل صفات صداقت-تواضع، تهییج‌پذیری، برونگرایی، تطابق‌پذیری، وجدان‌گرایی و گشودگی به تجربه می‌باشد (آشتون و لی، ۲۰۰۱).

شخصیت تنها در بعد فردی تاثیرگذار نمی‌باشد، بلکه در زندگی اجتماعی نیز تاثیرات بسزایی دارد. جهت‌گیری اجتماعی^۴ بدین معناست که فرد مایل به برقراری ارتباط با سایرین باشد، حقوق آنها را رعایت نماید و فاقد شخصیت ضد اجتماعی و رفتارهای انزواگرایانه باشد (واینر^۵، ۱۹۸۰). به طور کلی، جهت‌گیری مثبت منجر به رعایت حقوق دیگران و وظیفه‌شناسی در اجتماع شده و مانع از رفتارهای مخرب اجتماعی می‌شود. طبق نظریه تعامل‌گرایی، کنش متقابل با دیگران باعث اجتماعی شدن فرد در پاسخ به انتظارات دیگران می‌شود (استرایکر، لیندزی و ارونسون^۶، ۱۳۷۶). اوگانفورا و بوردیج^۷ (۲۰۱۴) دریافتند که افراد دارای صداقت - تواضع پایین به احتمال بیشتری از راهکارهای غیر اخلاقی در روابط بین فردی در محل کار خود استفاده می‌کنند. توو، نایی^۸ و لی (۲۰۱۴) در مطالعه‌ی خود به منظور بررسی روابط بین برون‌گرایی و تطابق‌پذیری با روابط اجتماعی دریافتند که هر دو صفت برون‌گرایی و تطابق‌پذیری، رضایت از روابط بین فردی را پیش‌بینی می‌کنند. مطالعه هیبینگ، گلاکنر و زتلر^۹ (۲۰۱۴) نشان داد که مولفه صداقت - تواضع مدل هگزاکو، رفتار جامعه‌یار را پیش‌بینی کرد. در واقع مولفه صداقت - تواضع مکمل مولفه

1. Atkinson, Smith, Bem, Nolen-Hoksema
2. Paunonen & Ashton
3. Lee
4. HEXACO
5. Social orientation
6. Weiner
7. Stryker, Lindzy & Aronson
8. Ogunfowora & Bourdage
9. Tow, Nai & Lee
10. Hibing

ی تطابق پذیری در رابطه با رفتار جامعه یار می‌باشد. به طور کلی تطابق پذیری رابطه‌ی مثبتی با رفتارهای اجتماعی انطباقی (مانند حل اختلافات و رفتار یاری رسان) و رابطه‌ی منفی با رفتارهای اجتماعی ناسازگار (مانند پیشداوری و برجسب زدن به همدیگر) دارد (گرازیانو و توبین، ۲۰۱۲). برون‌گرایی با انگیزش بالا برای تعاملات اجتماعی، قدرت و موقعیت اجتماعی (السون و وبر، ۲۰۰۴) و اهداف اجتماعی (رابرت و رابینز، ۲۰۰۴) رابطه دارد (گرازیانو و توبین، ۲۰۰۹). افراد دارای سطوح بالاتری از وجدان‌گرایی بهره‌کشی کمتر، دوستی‌هایی پایدارتر و پذیرش بیشتر را از سوی همسالان خود تجربه می‌کنند. در واقع وجدان‌گرایی با توجه به نقش میانجی برون‌سازی یا مشکلات توجه می‌تواند روابط با همسالان را پیش‌بینی کند. همچنین درون‌سازی کردن با توجه به نقش میانجی وجدان‌گرایی می‌تواند عملکرد بین فردی ضعیف را پیش‌بینی کند. به طور کلی فرآیندهای خود‌بازبینی^۴ همراه با وجدان‌گرایی در رشد و حفظ روابط بین فردی مهم تلقی می‌شوند (جنز-کمپل و مالکوم، ۲۰۰۷).

تفاوت‌های فردی مهم فردی و قابل‌سنجش در رفتار خود‌کنترلی نامیده می‌شود (اعتباریان و پورولسی، ۱۳۸۷). بر طبق نظریه خود‌نظارتی سیندر^۶ (۱۹۷۴) افراد دارای خود‌نظارتی بالاتر به شرایط موقعیتی حساس هستند و جهت بروز رفتار مطلوب از لحاظ اجتماعی بر خود‌نظارت دارند. بر همین اساس، این افراد، افرادی محبوب و از لحاظ اجتماعی متعادل تلقی می‌گردند. در مقابله این دلیل که افراد دارای خود‌نظارتی پایین حساسیت کمتری به شرایط موقعیتی دارند و بیشتر اوقات بدون توجه به موقعیت به طور یکنواخت عمل می‌کنند، افرادی درون‌نگر و مستقل محسوب می‌شوند. دانشجویان دارای خود‌بازبینی بالا در مقایسه با افراد دارای خود‌بازبینی پایین تر، نمرات بهتر، روابط صمیمی‌تر و عزت‌نفس بالاتری دارند و هیجان‌اتشان را به طور مطلوب‌تری مدیریت می‌کنند. مشکلات کمتری در رابطه با مصرف مواد و الکل داشته و کمتر مستعد ابتلا به اختلالات خوردن هستند (هافمن، وهز، فیشر، لوهمن و بائومیستر^۷، ۲۰۱۳). گریو^۸ (۲۰۱۱) در مطالعه‌ای با هدف بررسی رابطه‌ی بین خود‌بازبینی و صداقت با سوء استفاده‌ی عاطفی در روابط اجتماعی، به این نتیجه رسید که خود‌نظارتی بالا و صداقت کم به طور معناداری با سوء استفاده‌های عاطفی تداعی می‌شوند. همچنین سطوح پایین تر وجدان‌گرایی و تطابق‌پذیری، سوء استفاده عاطفی را در روابط بین فردی پیش‌بینی کردند. در کل می‌توان اینطور دریافت که وجود و کنترل بیان هیجانی در ترکیب با رویکرد غیر صادقانه در سوء استفاده‌های عاطفی مولفه‌های

1. Graziano & Tobin
2. Olson & Weber
3. Robert & Roberts
4. Self-monitoring
5. Jensen-Campbell & Malcolm
6. Snyder
7. Hofmann, Vohs, Fisher, Luhman & Baumeister
8. Grierer

محوری هستند. وجدان گرایی رابطه معناداری قوی تری در مقایسه با تطابق پذیری با عوامل خود نظارتی دارد (گرازیانو و توین، ۲۰۰۹). نتایج مطالعه ی ولف، اشپیناچ، ریمن و آنجلیتز^۱ (۲۰۰۹) نشان داد که ژنتیک نقش میانجی در رابطه بین ابعاد شخصیتی و خود نظارتی دارد. بریک، پارکز و مونت^۲ (۲۰۰۵) دریافتند که وقتی خود نظارتی بالا بود، به طور چشمگیری از شدت رابطه بین سه صفت شخصیتی برون گرایی، ثبات هیجانی و گشودگی به تجربه با عملکرد بین فردی کاسته شد. در مطالعه فورنهام^۳ (۱۹۸۹) برون گرایی و نوروز گرایی قوی ترین پیش بین های خود نظارتی بودند.

با توجه به بررسی های بسیار محدود در زمینه بررسی ابعاد شخصیتی هگزاگو در پیش بینی جهت گیری اجتماعی و خود بازبینی و همچنین نقش مهم این مولفه ها در کارکردها و روابط اجتماعی، هدف پژوهش حاضر بررسی ابعاد شخصیتی هگزاگو در پیش بینی جهت گیری اجتماعی و خود بازبینی است. لذا با توجه به اهمیت موضوع، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سوال است که آیا ابعاد شخصیتی هگزاگو پیش بین جهت گیری اجتماعی و خود کنترلی می باشند؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش، ساکنان شهر اردبیل در سال ۱۳۹۳ بود که با توجه به متغیرهای پیش بین ۲۵۰ زن بود که از بین افراد گروه ۵۱-۲۳ سال به صورت داوطلبانه انتخاب شدند. حجم نمونه با توجه به اینکه در تحلیل رگرسیون برای جوامع با حجم بالا نمونه ای با تعداد ۱۰۰ نفر کافی می باشد (مولوی، ۱۳۸۶؛ به نقل از یوسف نژاد شیروانی و پیوسته گر، ۱۳۸۹)، تعیین شد. در این پژوهش جهت جمع آوری داده ها از مقیاس های شخصیت هگزاگو، جهت گیری اجتماعی و خود نظارتی استفاده شد.

مقیاس شخصیت هگزاگو^۴: پرسشنامه شخصیتی هگزاگو پی. آر مدلی از ابعاد عاملی شخصیت (لی و اشتون، ۲۰۰۴) دارای ۶۰ سوال و شش بعد وسیع: صداقت-تواضع، تهییج پذیری، برون گرایی، تطابق پذیری، وجدان گرایی و گشودگی به تجربه می باشد که هر بعد دارای ۱۰ سوال است. آلفای کرونباخ برای شش ابعاد عاملی در دامنه ۰/۸۷ تا ۰/۹۴ (Mdn=۰/۹۲) و برای رویه ها از ۰/۷۱ تا ۰/۹۲ در نوسان بوده است (میلر و همکاران، ۲۰۰۹؛ به نقل از عامل هوشمند). آلفای به دست آمده در جامعه ی ایرانی، در مورد زیر مقیاس تواضع-فروتنی ۰/۸۰، تهییج پذیری ۰/۷۴، برون گرایی ۰/۸۱، دلپذیری ۰/۷۳، با وجدان بودن ۰/۷۱ و گشودگی به تجربه ۰/۷۶ می باشد (بشیری و همکاران، ۱۳۸۹). عامل هوشمند (۱۳۹۱) مقدار KMO را برابر ۰/۶۶۸ به دست آورد که بیشتر از مقدار توصیه شده (۰/۶) می باشد و آزمون کرویت بارتلت نیز سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ را داشت و تحلیل مولفه های اصلی از وجود شش مولفه با مقادیر ویژه بیشتر از ۱ خبر داد

1. Wolf, Spinath, Reimann & Angleitner

2. Barrick, Parks & Mount

3. Furnham

4. HEXACO personality scale

مقیاس جهت گیری اجتماعی^۱: این پرسشنامه ۲۶ ماده ای توسط هاریسون^۲ (۲۰۰۱) ساخته شد و در یک طیف لیکرتی ۵ درجه ای (اصلا درست نیست، کمی درست است، بعضی مواقع درست است، اکثرا درست است، کاملا درست است) نمره گذاری می شود. هاریسون به منظور بررسی پایایی پرسشنامه، از روش دو نیمه کردن استفاده کرد. نتایج نشان داد که همبستگی بین دو نیمه برابر با ۰/۷۶ بود. همچنین جهت بررسی روایی این پرسشنامه، همبستگی آن با داده های به دست آمده از پرسشنامه حمایت اجتماعی دوک^۳ (۱۹۸۹) مورد بررسی قرار داد. ضریب همبستگی این پرسشنامه برابر با ۰/۷۲ به دست آمد (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۳).

مقیاس خود نظارتی^۴: این پرسشنامه توسط اشنایدر ساخته شده است که شامل ۱۸ آیتم به صورت درست و نادرست است. نمره های ۰ تا ۹، خود بازمینی پایین و نمره های ۱۰ تا ۱۸ خود بازمینی بالا را نشان می دهد. اعتباریان و پورولی (۱۳۸۷) آلفای کرونباخ این پرسشنامه را ۰/۸۴ گزارش کرده اند. روش اجرا به این صورت بود که ابتدا پس از ارائه ی توضیحی مختصر به افراد داوطلب واجد شرایط درباره ی نحوه تکمیل پرسشنامه ها، داده های پژوهش جمع آوری شدند و با استفاده از روش رگرسیون چند متغیری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها

میانگین سنی آزمودنی های پژوهش ۳۸/۶۲ (انحراف معیار ۱۰/۵۳) با دامنه سنی ۵۱ - ۲۳ سال بود. تحصیلات آنها بین دیپلم و دکتری بود.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای مورد مطالعه و همبستگی آنها با جهت گیری اجتماعی و خود بازمینی

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف معیار	جهت گیری اجتماعی	خود بازمینی
صداقت-تواضع	۳۱/۱۷	۴/۸۲	۰/۳۰**	۰/۲۶**
تهیج پذیری	۳۱/۹۴	۳/۸۲	۰/۱۴*	۰/۲۵**
برونگرایی	۲۹/۱۸	۵/۵۷	۰/۳۷**	۰/۲۳**
تطابق پذیری	۲۹/۸۲	۳/۴۵	۰/۱۸*	۰/۰۲
با وجدان بودن	۳۰/۶۶	۳/۵۱	۰/۲۸**	۰/۲۳**
گشودگی به تجربه	۳۱/۸۷	۳/۷۸	-۰/۰۳	-۰/۰۹
جهت گیری اجتماعی	۷۲/۵۸	۱۳/۳۳	-	۰/۶۸**
خود بازمینی	۱۰/۹۸	۱/۹۱	۰/۶۸**	-

*p < ۰/۰۵   **p < ۰/۰۱

1. Interpersonal orientation scale
2. Harrison
3. Duck
4. Self monitoring scale

جدول ۱ میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش و ضرایب همبستگی آنها با جهت گیری اجتماعی و خود بازمینی را نشان می دهد. نتایج نشان داد که صداقت - تواضع ($r=0/30$)، تهییج پذیری ($r=0/14$)، برونگرایی ($r=0/37$)، تطابق پذیری ($r=0/18$) و با وجدان بودن ($r=0/28$)، با جهت گیری اجتماعی رابطه معناداری دارند. همچنین بین صداقت - تواضع ($r=0/26$)، تهییج پذیری ($r=0/25$)، برونگرایی ($r=0/23$) و با وجدان بودن ($r=0/23$) با خود بازمینی رابطه معناداری به دست آمد.

جدول ۲. خلاصه نتایج رگرسیون چند متغیری با روش همزمان برای پیش بینی جهت گیری اجتماعی از طریق ابعاد شخصیتی هگزاکوا

P	t	ضرایب استاندارد		متغیرهای پیش بین
		Beta	SE	
				(constant)
۰/۰۰۰	۵/۳۷	-	۱۱/۷۳	۶۳/۰۶
۰/۰۰۱	۳/۴۶	۰/۲۱	۰/۱۷	۰/۵۹
۰/۰۱۷	-۲/۴۱	-۰/۱۸	۰/۲۶	-۰/۶۳
۰/۰۰۰	۴/۲۳	۰/۴۵	۰/۲۵	۱/۰۸
۰/۳۷۰	-۰/۹	-۰/۰۶	۰/۲۹	-۰/۲۶
۰/۶۱	۰/۵۱	۰/۰۴	۰/۳۲	۰/۱۶
۰/۰۱۱	-۲/۵۵	-۰/۱۶	۰/۲۲	-۰/۵۵
F=۱۰/۶۱		p<۰/۰۰۰	R=۰/۴۶	R ² =۰/۲۱

جهت تعیین تاثیر هر یک از متغیرهای صداقت-تواضع، تهییج پذیری، برونگرایی، تطابق پذیری، وجدان گرایی و گشودگی به تجربه به عنوان متغیرهای پیش بین بر واریانس جهت گیری اجتماعی به عنوان متغیر ملاک از روش تحلیل رگرسیون چند متغیری استفاده شد. در جدول ۲ میزان F مشاهده شده، معنادار است ($P \leq 0/000$). همانطور که این جدول نشان می دهد صداقت-تواضع، تهییج پذیری، برون گرایی و گشودگی به تجربه ۲۱ درصد از واریانس جهت گیری اجتماعی را تبیین می کنند. بنابراین، با توجه به مقدار بتا به ترتیب برون گرایی ($r=0/18$)، صداقت-تواضع ($\beta=0/21$)، تهییج پذیری ($\beta=-0/18$) و گشودگی به تجربه ($\beta=-0/16$) قوی ترین متغیرها برای پیش بینی جهت گیری اجتماعی هستند.

جدول ۳. خلاصه نتایج رگرسیون چند متغیری با روش همزمان
برای پیش بینی خود بازمینی از طریق ابعاد شخصیتی هگزاکو

P	t	ضرایب استاندارد		متغیرهای پیش بین
		Beta	SE	
۰/۰۰۰	۴/۴۴	-	۱/۷۱	۷/۶۲ (constant)
۰/۰۰۱	۳/۳۵	۰/۲۱	۰/۰۲	صداقت-تواضع
۰/۰۴۵	۲/۰۱	۰/۱۵	۰/۰۴	تهییج پذیری
۰/۳۱	۱/۰۲	۰/۱۱	۰/۰۵	برونگرایی
۰/۰۰۲	-۳/۹	-۰/۲۴	۰/۰۴	تطابق پذیری
۰/۰۳۰	۲/۲۲	۰/۱۹	۰/۰۵	با وجدان بودن
۰/۰۴۰	-۲/۰۴	-۰/۱۳	۰/۰۳	گشودگی به تجربه
F=۸/۴۶		p<۰/۰۰۰	R=۰/۴۲	R ^۲ =۰/۱۷

جهت تعیین تاثیر هر یک از متغیرهای صداقت-تواضع، تهییج پذیری، برونگرایی، تطابق پذیری، وجدان گرایی و گشودگی به تجربه به عنوان متغیرهای پیش بین بر واریانس خود بازمینی به عنوان متغیر ملاک از روش تحلیل رگرسیون چند متغیری استفاده شد. همانطور که این جدول نشان می دهد میزان F مشاهده شده، معنادار است ($P \leq ۰/۰۰۰$). همانطور که این جدول نشان می دهد صداقت-تواضع، تهییج پذیری، تطابق پذیری، با وجدان بودن و گشودگی به تجربه ۱۷ درصد از واریانس خود بازمینی را تبیین می کنند. بنابراین، با توجه به مقدار بتا به ترتیب تطابق پذیری ($\beta = -۰/۲۴$)، صداقت-تواضع ($\beta = -۰/۲۱$)، با وجدان بودن ($\beta = -۰/۱۹$)، تهییج پذیری ($\beta = -۰/۱۵$) و گشودگی به تجربه ($\beta = -۰/۱۳$) قوی ترین متغیرها برای پیش بینی خود بازمینی هستند.

بحث و نتیجه گیری

این مطالعه به دنبال بررسی نقش ابعاد شخصیتی هگزاکو در پیش بینی جهت گیری بین فردی و خود بازمینی بود. نتایج این پژوهش نشان داد که بین صداقت-تواضع و جهت گیری اجتماعی رابطه مثبت معنادار وجود دارد. این یافته با نتایج مطالعات هیسیگ و همکاران (۲۰۱۴)، پترز، روال و جانسون (۲۰۱۱) هم راستا می باشد. از آنجایی که صداقت-تواضع با رفتارهای مثبتی مانند گذشت، همکاری و یاری رسانی توأم می باشد، حمایت بیشتری برای شکل گیری و حفظ روابط اجتماعی فراهم می نماید و یکی از عوامل موثر در روابط اجتماعی محسوب می شود. در این مطالعه تهییج پذیری با جهت گیری اجتماعی رابطه معنادار مثبت داشت. اگرچه مطالعه ای که مستقیماً به این یافته اشاره کند، در دسترس نبود اما این یافته تا حدودی با نتایج لازاروس^۲

1. Peters, Rowatt, & Johnson
2. Lazarus

(۲۰۰۶) و لام^۱ (۲۰۰۹) هم راستا می‌باشد. بروز صفت تهییج‌پذیری منجر به افزایش روابط اجتماعی می‌شود زیرا حمایت دریافتی از اطرافیان حس صمیمیت و همبستگی با آنها را افزایش می‌دهد. همچنین تجارب هیجانی افراد به علت پدیده "سرایت هیجانی" از شخصی به شخص دیگر منتقل می‌شود (هریج^۲، ۲۰۱۱).

همچنین بین تطابق‌پذیری و جهت‌گیری اجتماعی رابطه معنادار وجود داشت. این یافته در راستای یافته‌های پرینویک^۳ (۲۰۰۷)، جنسن-کمپبل و گرازیانو^۴ (۲۰۰۱) و گرازیانو، جنسن-کمپبل و هیر^۵ (۱۹۹۶) می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان چنین بیان کرد که تطابق‌پذیری احتمالاً از طریق تأثیر بر روش‌های مقابله با تعارض، به روابط بین فردی بیشتر منجر می‌شود. به طوری که افراد تطابق‌پذیر بیشتر از راهبردهای سازنده (مانند سازش) و کمتر از راهبردهای تخریبی (مانند اجبار فیزیکی و تضعیف عزت دیگران) استفاده می‌کنند (جنسن-کمپبل و گرازیانو، ۲۰۰۱). تطابق‌پذیری رابطه مثبت با فنون سازش و رابطه منفی با عقب‌نشینی و ادعاورزی دارد (گرازیانو و همکاران، ۱۹۹۶).

بین مولفه برون‌گرایی و متغیر جهت‌گیری اجتماعی رابطه معنادار وجود داشت. این یافته با نتایج مطالعات بسیاری مانند السون و وبر (۲۰۰۴) هم راستا می‌باشد. افراد دارای نمره‌های بالا در برونگرایی تمایل بیشتری به برقراری روابط اجتماعی، دوست داشتن دیگران، جمع‌گرایی، جرات‌ورزی، هم‌صحبتی دارند. بنابراین شادکام، پراانرژی و خوش‌بین تر بوده و تمایل بیشتری به برقراری روابط اجتماعی دارند.

همچنین با وجدان بودن و جهت‌گیری اجتماعی رابطه معنادار داشت که با نتایج مطالعات آیودل^۶ (۲۰۱۳) و جنسن-کمپبل و مالکوم (۲۰۰۷) در یک راستا می‌باشد. افراد با وجدان تر به مراتب کمتر تجربه قربانی شدن را داشته‌اند و روابط با کیفیت بالا و پذیرش بیشتر از سوی سایرین داشته‌اند. برونسازي ارتباط بین با وجدان بودن و روابط بین فردی و با وجدان بودن ارتباط بین مشکلات درون‌سازی و عملکرد بین فردی ضعیف را میانجی‌گری می‌کند (جنسن-کمپبل و مالکوم، ۲۰۰۷).

نتایج این پژوهش نشان داد که بین صداقت-تواضع و خودبازبینی رابطه مثبت معنادار وجود دارد. این یافته با نتایج مطالعات هال و پینگتون^۷ (۲۰۱۳) و گریو (۲۰۱۱) هم راستا و با یافته‌های اوگانفورا، بوردیج و انجین^۸ (۲۰۱۳)، اشتون و لی (۲۰۰۵) هم راستا می‌باشد. در تبیین این یافته

1. Lam
2. Harige
3. Perunovic
4. Graziano & Jensen-Campbell
5. Hair
6. Ayodele
7. Hall & Penington
8. Nguyen

می‌توان اینطور استدلال کرد که یافته‌های مخالف رابطه‌ی خود‌بازبینی و صداقت-تواضع را در روابط کاری بلند مدت بررسی کرده‌اند اما در مطالعه مذکور روابط بین فردی کوتاه مدت مدنظر بوده است و همچنین جاکوبویتز و آگان^۱ (۲۰۰۶) دریافتند که صداقت - تواضع با صفاتی مانند ماکیاوول‌گرایی و جامعه‌ستیزی رابطه منفی دارد.

بین تهییج‌پذیری و خود‌بازبینی رابطه مثبت معنادار وجود داشت. مطالعه‌ای که مستقیماً به این یافته اشاره کند، یافت نشد. افراد دارای خود‌بازبینی بالا هیجان‌ات خود را به خوبی کنترل، ابراز یا پنهان می‌کنند زیرا آنها نه تنها حساس به هیجان‌ات هستند بلکه خواستار انطباق دادن رفتارهای خود با شرایط موقعیتی نیز هستند (رولف^۲، ۲۰۰۶).

همچنین بین برون‌گرایی و خود‌کنترلی رابطه مثبت معنادار وجود داشت. این یافته با یافته‌های پارکر-لدوک، پاتی، پارگاس و الیاسون^۳ (۲۰۱۴)، بریک و همکاران (۲۰۰۵)، اشلیخ و دی^۴ (۲۰۰۲) و فورنهام (۱۹۸۹) هم‌راستا می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان اینطور بیان کرد که هر دو ویژگی برون‌گرایی و خود‌کنترلی با میل به کسب موقعیت و تایید از سوی دیگران مرتبط می‌باشند.

خود‌بازبینی با باوجدان بودن رابطه معنادار مثبت داشت که با نتایج مطالعات گرازبانو و توین (۲۰۰۹) و ناوارو^۵ (۲۰۱۱) هم‌راستا می‌باشد. فرآیندهای خود‌کنترلی متداعی با وجدان بودن در گسترش و حفظ روابط بین فردی نقش مهمی دارند (جنسن - کمپبل و مالکوم، ۲۰۰۷). نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری نشان داد که متغیرهای ابعاد شخصیتی هگزاگو ۲۱ درصد از واریانس جهت‌گیری اجتماعی و ۱۷ درصد از واریانس خود‌بازبینی را تبیین کرده و از این میان برای متغیر جهت‌گیری اجتماعی، برون‌گرایی، صداقت-تواضع تهییج‌پذیری و گشودگی به تجربه و برای متغیر خود‌بازبینی تطابق‌پذیری، صداقت-تواضع، باوجدان بودن، تهییج‌پذیری و گشودگی به تجربه توان پیش‌بین معناداری داشتند. این نتیجه نشان می‌دهد که باقیمانده واریانس توسط متغیرهای دیگر موثر بر جهت‌گیری اجتماعی و خود‌بازبینی (نظیر عوامل انگیزشی، اجتماعی و فرهنگی) تبیین می‌شود. استفاده از طرح همبستگی و گستره‌ی بسیار انواع روابط بین فردی، از محدودیت این پژوهش است، لذا می‌بایست در تعمیم‌پذیری نتایج احتیاط کرد. از این یافته‌ها می‌توان تلویحات مهمی برای مطالعات آتی در حوزه‌های شخصیتی ارائه نمود.

منابع

اتکینسون، ریتال؛ اتکینسون، ریچارد سی؛ اسمیت، ادوارد؛ بم، داریل جم؛ هوکسما، سوزان نولن (۱۳۸۳). زمینه روانشناسی هیلگارد. ترجمه محمد تقی برهانی و همکاران. تهران:

1. Jakobwitz & Egan
2. Roloff
3. Parks-Leduc, Pattie, Pargas & Eliason
4. Schleicher & Day
5. Navarro

انتشارات رشد.

- استرایکر، ش؛ لیندزی، گک؛ ارونسون، آ. (۱۳۷۶). مبانی روانشناسی اجتماعی. ترجمه جواد طهوریان؛ محمد تقی منشی طوسی. مشهد: انتشارات آستانه قدس رضوی.
- اعتباریان، اکبر؛ پورولی، زینب (۱۳۸۷). تعیین رابطه میان خودکنترلی و استراژی‌های حل تعارض بین کارکنان اداری دانشگاه آزاد خوراسگان (اصفهان). رهیافتی نو در مدیریت آموزشی. سال اول. شماره ۲. ص ۱۱۱ - ۱۳۰.
- بشیری، حسن؛ برهمنده، اوشا؛ قمری، حسین (۱۳۸۹). اعتباریابی پرسشنامه ۶ عاملی شخصیت هگزاکو. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه محقق اردبیلی.
- عامل هوشمند، ربابه (۱۳۹۱). ارتباط ابعاد شخصیتی هگزاکو با اشتیاق شغلی و جهت گیری هدف در دبیران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی.
- هاشمی، تورج؛ آراین پور، الناز؛ ماشینچی عباسی، نعیمه (۱۳۹۳). نقش جهت گیری اجتماعی بر رفتار اخلاقی با توجه به نقش میانجی معنویت. دو فصلنامه علمی - پژوهشی شناخت اجتماعی. سال سوم. شماره ۱. پیاپی ۵.
- یوسف نژاد شیروانی، م؛ پیوسته گر، م. (۱۳۹۰). رابطه ی رضایت از زندگی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در دانشجویان. دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، سال دوازدهم، شماره ۲، ص ۶۵-۵۶.

- Aghababaei, N, Arji, A. (2014). Well – being and the HEXACO model of personality. *Personality and Individual Differences*, 56, 139 – 142.
- Ashton, M, C., & Lee, K. (2005). Honesty-humility, the big five and the five factor model. *Journal of personality*, 73(5), 1321-1354.
- Ashton, M, C., & Lee, K. (2001). A theoretical basis for the major dimensions of personality. *Europe J Press*, 15, 327- 353.
- Ayodele, K, O. (2013). The influence of big five personality factors on lectures-students interpersonal relationship. *The Africansymposium: An online journal of the African educational research network*, 13(2).
- Barrick, M, R., Parks, L., & Mount, M, K. (2005). Self-monitoring as a moderator of the relationships between personality traits and performance. *Personal psychology*, 58(3), 745-767.
- Furnham, A. (1989). Personality correlates of self-monitoring: The relationship between extraversion, neuroticism, type a behavior and Synder's self-monitoring construct. *Personality and individual differences*, 10(1), 35-42.
- Graziano, W, G., Jensen-Campbell, L, A., & Hair, E, C. (1996). Perceiving interpersonal conflict and reacting to it: The case for agreeableness. *Journal of personality and social psychology*, 70, 820-835.
- Graziano, W, G., & Tobin, R, M. (2012). Agreeableness. In Leary, M, R. & Hoyle, R, H. (eds). *Handbook of individual differences in social behavior*. New York: Guilford. Pp: 46-61.
- Grieve, R. (2011). Mirror mirror: The role of self-monitoring and sincerity in emotional manipulation. *Personality and individual differences*, 51(8), 981-985.

- Hall, J. H. & Pennington, N. (2013). Self-monitoring, honesty, and cue use on facebook: The relationship with user extraversion and conscientiousness. *Computers in human behavior*, 29(4), 1556-1564.
- Harige, O. (2011). *Skilled interpersonal interaction: Research, theory and practice*. London: Routledge.
- Hibig, B. E., Glockner, A., Zettler, I. (2014). Personality and prosocial behavior: Linking basic traits and social value orientation. *Journal of personality and social psychology*, Vol 107(3), 529-539.
- Hofmann, W., Vohs, K. D., Fisher, R., Luhmann, M., & Baumeister, R. F. (2013). Yes, but are they happy? Effects of trait self-control on affective well-being and life satisfaction. Manuscript submitted for publication. University of Chicago.
- Jakobwitz, S., & Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences*, 40(2), 331-339.
- Jensen-Campbell, L. A. & Graziano, W. G. (2001). Agreeableness as a moderator of interpersonal conflict. *Journal of personality*, 69, 323-362.
- Jensen-Campbell, L. A. & Malcolm, K. T. (2007). The importance of conscientiousness in adolescent interpersonal relationships. *Personality Social Psychology Bull*, 33(3), 368-83.
- Lam, K. C. (2009). Interpersonal relationships, emotions, and harming: the role of cooperative goals. The Hong Kong polytechnic university, online access on <http://respository.lib.polyu.edu.hk>.
- Lazarus, R. S. (2006). Emotions and interpersonal relationships: toward a person-centered conceptualization of emotions and coping. *Journal of press*, 74(1), 9-46.
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2004). Psychometric properties of the HEXACO personality inventory. *Multivariate Behavioral Research*, 39 (2), 329-358.
- Navarro, F. H. (2011). Self control, conscientiousness, and adverse health behavior. *Health psychology*, online access on <http://academia.edu>
- Ogunfowora, B. & Bourdage, J. S. (2014). Does honesty-humility influence evaluations of leadership emergence? The mediating role of moral disengagement. *Personality and individual differences*, 56, 95-99.
- Ogunfowora, B. & Bourdage, J. S., & Nguyen, B. (2013). An exploration and dishonest side of self-monitoring: Links to moral disengagement and unethical business decision making. *European journal of personality*, 27(6), 532-544.
- Olson, K. R., & Weber, D. A. (2004). Relations between big five traits and fundamental motives. *Psychological reports*, 95(3), 795-802.
- Parks-Leduc, L., Pattie, M. W., Pargas, F., & Eliason, R. G. (2014). Self-monitoring as an aggregate construct: Relationships with personality and values. *Personality and individual differences*, 58, 3-8
- Paunonen, S. V. & Ashton, M. C. (2001). Big five factors and facets and the prediction of behavior. *Journal of personality and social psychology*, 81(3), 524-539.
- Perunovic, M. (2007). Agreeableness and close relationships: Is it trust that really matters?. A thesis presented to the University of Waterloo in fulfillment of the thesis requirement for the degree of doctor of philosophy in psychology.
- Peters, A. S., Rowatt, W. C., & Johnson, M. K. (2011). Associations between dispositional humility and social relationship quality. *Personality*, 2(3), 155-161.
- Roloff, A. M. (2006). Riva, M. T., & Anguera, B. K. (Eds). *From communication to presence: cognition, emotions and culture towards the ultimate communicative experience*.

- Amsterdam:IOS press,chap 8.
- Schleicher, D, J., & Day, D, V. (2002). Establishing a nomological network for self-monitoring personality: A meta-analysis.Unpublished manuscript.
- Tow, W., Nai, Z, L. & Lee, H, W. (2014). Extraversion and agreeableness: divergent routes to daily satisfaction with social relationships. *Journal of personality*, DOI: 10.1111/jopy.12146.
- Weiner, B. (1980). (A cognitive (attribution) emotion-action model of motivated behavior: An analysis help-giving).*Journal of personality and social psychology*, 39, 186-200.
- Wolf, H., Spinath, F, M., Riemann, R., & Angleitner, A. (2009). Self-monitoring and personality: A behavioral-genetic study. *Personality and individual differences*, 47(1), 25-29.